Nicolae Iorga

Pentru Țăranul Român

www.dacoromanica.ro

I. I. O.
I
1154
L

93 A.
www.dacoromanica.ro

BIBLIOTECA POPORALA
A „ASOCIATIUNII"

Anul XXI. No. 189.

Pentru țăranul român

de

Nicolae Iorga

Editura Asociațiunii „Astra" Sibiu, Str. Șaguna 6.

BIBLIOTECA ... REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
www.dacoromanica.ro

Prețul 10 Lei

Pentru ce să iubim şi să sprijinim „Astra“?

„Astra“, adecă „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“, înfiinţată acum 70 de ani, în 1861, a fost, este şi va fi societatea, care nutreşte cele mai curate gânduri faţă de poporul românesc: vrea să-l ridice şi în privinţa gospodăriei şi în privinţa deşteptăciunii.

Numai dacă urmăm sfaturilor „Astrei“ vom fi un popor vrednic de a trăi, un popor, care stă cu cinste în Europa, între celelalte popoare înaintate.

Adunările generale ale „Astrei“ au fost totdeauna neşte sărbători sufleteşti, locuri de întâlnire a celor buni ai noştri. Cărţile scoase de „Astra“ merită să fie cetite şi răscetite. Bibliotecile înfiinţate de ea aduc dragostea faţă de cartea bună românească. Expoziţiile „Astrei“ arată hărnicia ţărancei şi ţăranului român.

De aceea toţi cari vreau propăşirea neamului **trebuie** să sprijinească societatea „Astra“: ţăran, meseriaş, cărturar, mic şi mare, până la autorităţile Statului.

www.dacoromanica.ro

Biblioteca poporală a Asociaţiunii „Astra“.

Anul al 21-lea. 1931. Nr. 189.

Pentru ţăranul român

de

Nicolae Iorga.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

— Publicaţie periodică. —

Editura Asociaţiunii „Astra“, Sibiiu, Strada Şaguna 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Traiană“. s. a., Sibiiu.

www.dacoromanica.ro

BIBLIOTECA ... SITARĂ
BIBLIOT ... GA
Cota .....
Inventar 57288 .....

Desemnul de pe copertă este de d-şoara **Rea Silvia Radu.**

www.dacoromanica.ro

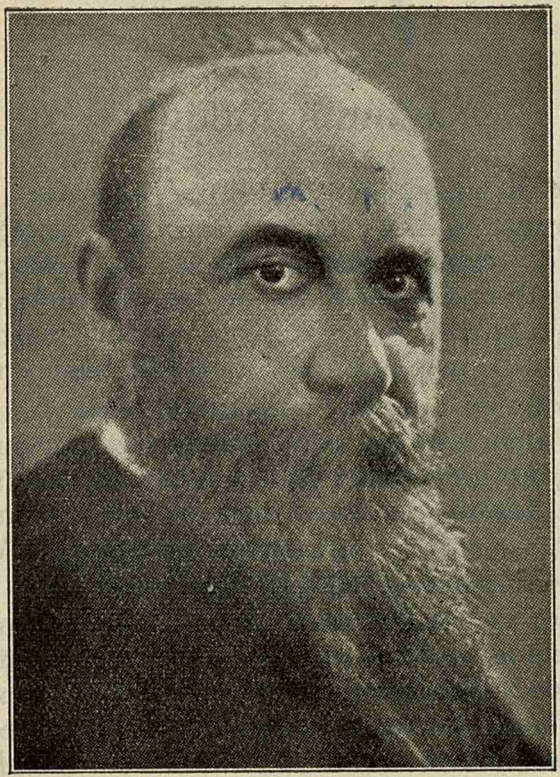

Dl NICOLAE IORGA,
prim-ministru, rector al Universităţii din Bucureşti.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

www.dacoromanica.ro

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

Cuvânt înainte.

Intreagă suflarea românească a serbătorit în decursul anului 1931 pe marele scriitor şi istoric Nicolae Iorga. S'au împlinit 60 de ani de când domnul profesor Nicolae Iorga a văzut lumina zilei, în oraşul Botoşani din Moldova.

Neamul românesc poate, cu drept cuvânt, să numere între cei mai mari fii ai săi pe învăţatul şi neostenitul propagator a tot ce este nobil şi frumos, pe dl profesor N. Iorga.

Nu este locul aici să scriem mai pe larg despre uriaşa sa activitate, pe toate tărâmurile, e de ajuns să spunem aceluia, care va avea fericirea să ceteasca această cărticică, cumcă fostul nostru preşedinte Andrei Bârseanu a scris următoarele, când profesorul Iorga a împlinit 40 de ani: „...Domnul Iorga pare că întruneşte în sine însuşirile celor mai însemnaţi

www.dacoromanica.ro

dintre ei (dintre istoricii români): erudiţiunea (învăţătura înaltă a) lui Cantemir, zelul neobosit al lui Şincai, pătrunderea lui Cogălniceanu, entuziasmul lui Bălcescu şi al lui Al. Papiu-Ilarianu şi genialitatea lui Haşdeu".

Cantemir, Şincai, Cogălniceanu, Papiu-Ilarian, Haşdeu au fost unii din luceferii istoriografiei, ai scrisului istoric românesc. Încă de pe când împlinea profesorul Iorga vârsta de 40 de ani putea fi asemănat cu aceşti luceferi!

Poporului nostru din Ardeal, Banat, Maramureş şi Crişana i-a dat domnul Iorga încă din tinereţe toată luarea sa aminte.

Tot Andrei Bârseanu scria, din prilejul celor 40 de ani împliniţi ai serbătoritului: „Dânsul a fost unul din puţinii învăţaţi din Regat, cari au căutat să ne cunoască în adevăr: a călătorit pe la noi, a intrat în colibele noastre sărăcăcioase, ne-a înţeles necazurile şi ne-a fost totdeauna un sfătuitor sincer şi binevoitor, îndemnându-ne să studiem trecutul, să ţinem legături frăţeşti între noi şi între cei de

www.dacoromanica.ro

un sânge cu noi, să nu uităm nici când în frământările noastre politice cele două condiții, cari formează temelia cea mai sigură a viitorului unui popor: cultivarea minții și a inimii, și înstărirea materială a tuturor straturilor poporului nostru".

Am crezut și noi potrivită clipa să venim în fața cetitorului acestei biblioteci poporale cu ceva din scrisul acestui apostol al neamului nostru.

Ca un apostol a cutreierat el satele și orașele noastre, scriind și tipărind, în 1906, acele două volume despre „Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească", icoane vii despre viața noastră de pe atunci. Și câte zeci și sute, da, sute de volume și broșuri a tipărit domnul Iorga — despre noi! Câte sute de conferențe a ținut în decursul vremii, apărându-ne, arătând, și în România veche și în străinătate, cum ni se răpesc drepturile de români de foștii stăpânitori!

Cuvântul unui N. Iorga a fost pentru sute și mii de tineri ardeleni, în vremuri grele, toiagul, care arată cărarea ce trebuie bătătorită.

www.dacoromanica.ro

Am adunat aici într'un mănunchiu, cu învoirea autorului, căruia îi mulţumim şi pe această cale, câteva poezii şi câteva sfaturi scrise pentru ţărănimea noastră. Vor putea fi declamate şi cetite pe la şezătorile noastre culturale.

Ascultaţi cum scrie acela, care a muncit o viaţă întreagă ca să vă ridice, ţărani români, întrebaţi-vă dacă duceţi în îndeplinire dorinţele fierbinţi ale apostolului şi, dacă este ceva de îndreptat, urmaţi-i sfatul.

Veţi găsi aici pagini cari vă vor da de gândit. Despre curăţenie, despre biserică şi Dumnezeu, despre serbători, despre truda câmpului, despre lux, despre invenţiile (născocirile) omeneşti, despre bătăi şi sudalme, despre sate curate şi înfloritoare, despre ţări străine şi despre Brâncoveanu Constantin, Ştefan Vodă, Cuza Vodă ş. a.

Sfârşind vei striga şi dta, cetitorule, cu noi împreună: Trăiască încă mulţi ani cel ce a scris atât de cu inimă şi atâta de frumos!

www.dacoromanica.ro

Urare de Anul-Nou 1917

„Dinastiei românești".

A venit mai an
Nu badea Traian,
Ci aprig dușman,
La suflet avan,
La gând năzdrăvan,
La luptă viclean,
Și-a făcut din sate
O pustietate,
Din mândre orașe
A morții lăcașe,
Sămănând pe drum
Al carelor scrum
Și lăsând în vale
Numai vetre goale,
Numai plâns și jale,
Numai morți pe cale,
Săracii voinici,
Săracii prunci mici,
Sărace femei

www.dacoromanica.ro

Ce plâng după ei,
Sărace vădane
Şi fete orfane.
— Mânaţi măi, hăi, hăi.

Dar steaua de sus
Incă n'a apus,
Steaua ce ne-a dus
Şi-aice ne-a pus,
In drum la răscruce,
Lângă sfânta cruce.
Legea lui Isus
Tot nu s'a răpus,
Legea lui Hristos,
Domnul cel duios,
Ce simte durerea
Şi 'nfrânge puterea,
Legea Lui cea bună
Care ne răzbună
Şi duce prin foc
Spre noul noroc,
Prin foc şi prin pară
Către altă ţară,
Prin plâns şi prin moarte
Către-a noastră parte.
— Mânaţi măi, hăi, hăi.

www.dacoromanica.ro

Vă trezim din somn,
Copilaşi de Domn,
După sfânta lege,
Odrasle de Rege,
Tinere Domniţe,
Neam de 'mpărătiţe,
Doamnă luminată
Şi încununată
Cu mândră cunună,
De mult ce eşti bună,
Cunună frumoasă
Căci mult eşti miloasă
Cu cei cari plâng
Cu cei cari se frâng,
Vă aducem vouă
Ca o veste nouă
Anul care vine
Pe aripi senine
Cu făgăduinţă
Despre biruinţă,
Biruinţă mare,
Sfântă răzbunare,
Să se facă iară
O singură ţară,
Să se îndoiască,
Neamul să ni crească.
— Mânaţi măi, hăi, hăi.

www.dacoromanica.ro

Să veniți acasă
Intr'o zi frumoasă,
Intre flori bogate,
In vechea cetate,
De dușmani lăsată
Și răscumpărată,
Să vă 'neununați,
Binecuvântați
Cu cununi străbune,
Ca în zile bune
Și să fiți voioși
Deplin norocoși,
Țării bucurie
Și nouă mândrie.
In jur să vă crească
Odrasla domnească;
Să se veselească
Țara Românească!

Să fie 'n ceas bun
Cele ce Vă spun
Și să fie 'n plin
Când zicem: Amin!

www.dacoromanica.ro

Înainte...

Celui ce predică 'n pustiu
Şi 'n jurul lui tovarăşi n'are,
Trăiască-i numele lui viu,
Căci tristă-i munca lui, şi mare.

Când glasul tău răsunător
Şi cald în inime străbate
Nu-i greu a fi Mântuitor,
Căci ceasul de trezire bate,

Dar să lucrezi, nebănuind
Izbânda stăruinţii tale,
Să uiţi prietinii zimbind
Şi braţul tău să taie cale!...

Răbdare 'n noapte muncitori,
Profeţi cu ochi de foc, răbdare:
Lumina falnicilor zori —
Acum sau mai târziu, răsare

1892

www.dacoromanica.ro

Nu ne uitaţi...

Noi suntem mulţi: e codrul plin
De noi, e plin muntele tot,
In şiruri crucile se ţin
Pe gropi ce nu se mai socot.

Noi suntem mulţi: de vrei să ştii,
Poftește 'n sate pe la noi
Unde o spuză de copii
Rămasu-ne-au flămânzi şi goi.

Cu meşteşuguri ne-au răpus,
Pierirăm de mizerii plini;
Ne-am stâns pe unde ne-au tot dus,
De frig, de foame, prin străini.

Dar, cum suntem din moşi-strămoşi
Deprinşi tot cu aceiaşi sorţi,
Ne-am dus la moarte bucuroşi;
Şi nu le cerem alte morţi.

www.dacoromanica.ro

Români am fost când am luptat,
Până la urmă neclintit:
Creştini suntem, căci am iertat,
Dormind acuma liniştit.

Şi, după câte le-am făcut,
Noi mai simţim un singur dor:
Al celor cari s'au trecut
Şi n'au văzut isprava lor.

Şi, fiindc'am fost tot ce v'am fost
Când ne-am făcut al vieţii rost,
In bucuria voastră, fraţi,
Nu ne uitaţi!

1917.

www.dacoromanica.ro

I. O rugăciune

pe care trebuie s'o facem şi astăzi.

Este un singur Dumnezeu, şi multe feluri de a crede în El nu sânt. Dar felul în care trebuie să I te închini se schimbă după durerile şi grijile ce le aduce fiecare zi.

Cerem în zilele obişnuite sănătate, putere de muncă şi voie bună, cerem binecuvântarea cerească pentru noi şi toţi ai noştri, de sângele nostru şi din apropierea noastră. Dar în zile cum e aceea de astăzi, neobişnuită, trebuie să cerem, dacă nu neobişnuite lucruri, măcar cu o stăruinţă neobişnuită, cele ce urmează:

Dă, Doamne, mintea Ta cerească acelora cari au să ducă ţara românească în zilele greutăţilor celor mai mari!

www.dacoromanica.ro

Dă, Doamne, bună înţelegere între toţi cei buni şi destoinici, iar gurile vorbitoare de rău opreşte-le de a se rosti, şi zădărniceşte faptele cele rele pe cari cei răi le gătesc!

Dă, Doamne, prieteni credincioşi ţării şi neamului, iar pe duşmani orbeşte-i şi iea-li înţelegerea!

Dă României, dă poporului românesc întreg tot dreptul lui, — căci mai mult nu-ţi cere!

Ajută-ne, Doamne, în ceasul cel greu, căci, din părinţi în fii, mult am răbdat pentru Tine! — Amin!

CITARĂ
B.B.I.
Cota
Inv. 7288

www.dacoromanica.ro

II. Ce sânt posturile?

Postul cel mare a început. Odată oamenii noştri cu adevărată credinţă creştinească întrebuinţau aceste săptămâni înaintea Paştelor pentru curăţirea sufletului prin fapte bune, prin milostenii, prin rugăciuni necontenite. Se gândeau oamenii pe atuncea, nu numai la schimbarea unui fel de mâncare cu altul, care, dacă este bine gătit, poate să fie mai gustos decât celălalt, ci la înţelesul acestui post. Dacă ne oprim noi dela unele plăceri ale mâncării, e din două pricini: întâiu pentrucă astfel, prin mica noastră suferinţă, cinstim şi răsplătim cât de puţin măcar din milostiva suferinţă a Dumnezeului care s'a coborât din cer şi a pătimit ca om pentru mântuirea noastră, şi, al doilea,

www.dacoromanica.ro

pentru a ne curăţi prin lămurirea gândului în trupul neîmbuibat, în vederea ceasului de bucurie a Învierii.

De un timp însă, cei mai mulţi fac socoteala cu Dumnezeu cum ar face-o cu cârciumarul satului: au o datorie de păcate şi cu oprirea dela plăcerile pântecelui mai şterg o parte dintr'ânsa. Iar la furtişaguri, la beţii — că doar sfântul rachiu şi cuvioasa ţuică nu sânt de frupt, — la sudălmi, la bătaia nevestei şi a copiilor să te tot ţii! Cu asta mai mult îţi baţi joc de poruncile lui Dumnezeu. .

In post toată înfăţişarea omului trebuie să fie alta. Să se gândească la greşelile lui şi să făgăduiască a nu le mai face. Să-şi socoată lipsurile anului trecut şi să se îndatorească faţă de dânsul că le va îndrepta. Să plângă asupra păcatelor sale şi cu lacrămi amare să spele urma lor. Despreţuind ispitele ce-i ies în cale, să caute creştinul a-şi face suflet nou şi nevinovat pentru zilele de veselie nouă şi nevinovată ale Paştilor.

www.dacoromanica.ro

Dar ce poate fi mai desgustător decât cel plin de bucate de post, cel mângâiat cu băutură pentru neajunsul postului, cel spurcat cu alte necurăţenii peste necurăţeniile lui, care aşteaptă Paştile, nu ca o răsplată ori ca un început pentru cinstită muncă nouă, ci ca un prilej ca să adauge altă băutură la aceea care l-a înrăit şi l-a ticăloşit şi să-şi umple foalele cu carne multă, după ce le-a umplut cu mâncările cele fără de carne!

Lui Dumnezeu nu-i trebuie pântecele tău, omule, ci sufletul tău. Dacă eşti bolnav, dacă ai să porneşti la muncă grea, dacă n'ai cum îţi găti mâncarea de post care să te ţie sdravăn, — şi preotul te-ar deslega de păcat, şi, dacă nu te-ar putea deslega şi cu vorba, în sufletul lui te-a iertat.

Dar nici el, nici ai tăi de-acasă, nici sătenii între cari trăieşti, necum cine stăpâneşte lumea, nu te poate ierta dacă-ţi împovărezi şi mai de-

www.dacoromanica.ro

parte ticălosul de suflet, care şi aşa geme supt povara relelor. Numai înviaţi şi noi, sântem vrednici a ieşi întru întîmpinarea celui ce înviind, a venit cu solie de înviere pentru omenirea întreagă!

www.dacoromanica.ro

III. Buna Vestire a neamului.

Odată cu cea dintâiu înflorire a pomilor, Biserica noastră serbează Buna Vestire a Maicei Domnului.

Lumea cea veche, de acuma două mii de ani, era cufundată în păcatele cele mai urâte, bătându-şi joc în tot felul de viaţa care ne este dată nouă ca s'o trăim, dar nu ca s'o trăim ori cum. La cei de sus, în loc de adevăr era minciună, în loc de dragoste era ură, în loc de muncă, trândăvie, în loc de suflet curat în trup curat, stricăciunea sufletului în mârşăvia trupului. Ca să-şi îndestuleze cei de sus poftele cele scârboase, ca să poată petrece jumătate de zi în băile cele calde, moleşitoare, ca să poată mânca peste saţ, ca să-şi poată tulbura mintea cu prisosul băuturii, ca să se

www.dacoromanica.ro

poată trufi cu haine scumpe şi pietre fără preţ, robiau mii şi mii de oameni, pe cari stăpânii îi vindeau, despărţind soţul de soţie şi părinţii de copii. Credinţă nu era în nici o parte: credeau păgânii aceia orbiţi, cari-şi închipuiau că pământul şi cerul sânt plini de Dumnezei răi şi lacomi, de potriva lor, că pot să-i cumpere, luându-şi-i într'ajutor cu daruri din bogăţia cea nedreaptă şi cu fumegări.

Şi atunci s'a milostivit Dumnezeu să scape lumea din atâta desfrâu al unora şi din atâta suferinţă a celorlalţi. Insuşi s'a hotărât a se coborî, în chipul Fiului, pe pământ, ca să arăte oamenilor, trăind ca om, că rostul vieţii noastre e să muncim cu bucurie, să iubim fără stricăciune, să ajutăm fără camătă şi să îndurăm fără blestem.

Şi unde şi-a ales El locul de pogorâre? Nu la cei mari şi bogaţi şi mândri, ci în sărăcia unei case de ţară, acolo, unde-şi trecea zilele muncind pentru traiu Fecioara cea curată

www.dacoromanica.ro

cum sânt crinii cei albi ai primăverii. Şi n'a venit cu vestea că ea se va învrednici să fie Maica Domnului şi Mântuitorului nostru un ostaş în haine mândre, ci arhanghelul cu chip de copil înaripat, care a rostit binecuvântarea asupra fetei din satul Nazaretului.

Pentru toate vremurile, pentru toţi oamenii, din toate ţările de aici rămâne o învăţătură dumnezeiască: cei de sus sânt ispitiţi uşor spre stricăciune prin bunurile vieţii cari le stau de-a gata înainte. Ei ajung să uite că orice bogăţie rugineşte şi se întunecă dacă n'o cureţi în fiecare zi cu munca binecuvântată de Dumnezeu. Şi astfel ajunge vremea când pare că pământul stârpeşte şi se întunecă soarele de păcatele omeneşti.

Atunci trebuie să vie o Bună Vestire pentru neamul acela păcătoşit. Arhanghelul se coboară iarăşi în mijlocul destrăbălării şi suferinţei omeneşti. De locurile înalte pe cari fumegă jertfele păgânilor, se fereşte;

www.dacoromanica.ro

cânteceele petrecerilor îl scârbesc; lumina ospeţelor îi răneşte ochii. Şi undeva, într'un colţ de ţară, unde ziua începe cu „cruce-ajută“, se urmează cu muncă şi se încheie cu „slavă Domnului pentru cât ni-au lăsat alţii“, acolo aduce îngerul solia lui.

Gătiţi voi măcar, fraţilor săraci, şi munciţi, gătiţi solului dumnezeiesc al Mântuirii sălaşul în care să poată face Buna lui Vestire.

Păstraţi-vă sufletul curat, ca al Fecioarei, şi din suferinţa voastră cea binecuvântată va răsări pentru toţi Mântuirea. Şi urmaşii voştri vor aprinde candelă de recunoştinţă la mormintele în cari, după truda fără blestem şi după jertfa fără răsplătire, vă veţi odihni!

www.dacoromanica.ro

IV. Şi voi veţi învia!

Când învie din morţi tot ce se hrăneşte din pământ, care a stat mai o jumătate de an în urgia iernii, Biserica noastră serbează Învierea Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos. În noaptea spre Duminecă se aprind în bisericile cele mari, unde se strâng cei bogaţi, ca şi în cea mai săracă din bisericile satelor uitate de oameni, dar de Dumnezeu nu, căci El e oriunde sufere şi se bucură făptura Lui omenească, lumânările de bucurie. Şi de pe toate buzele acelaş strigăt se desface care s'a desfăcut de pe buzele părinţilor, ale moşilor şi strămoşilor noştri: Hristos a înviat!

Învierea lui Hristos nu e numai o învăţătură a Legii. Într'ânsa se cuprinde şi o pildă, un îndemn şi o mângâiere.

www.dacoromanica.ro

Intr'o lume rea fără de samăn, în care fiecine se gândea cum să-şi îndestuleze mai bine poftele şi să-şi strângă comori pe cari, cum zice Evanghelia: „rugina le strică şi hoţii le fură", în o lume blestemată şi vândută Dracului, vine Dumnezeu. Nu între fulgere şi sgomot de tunete, ca un grozav judecător al tuturora, osebind pe cei vrednici spre a-i chema la răsplătirea Lui, de cei nevrednici spre a-i pierde cu para focului veşnic. Vine smerit şi sărac, blând ca un miel. Impotriva celor ticăloşi, mulţi ca frunza şi iarba, nu luptă cu arme tăioase, şi nu curge pe urmele Lui sângele cel înveninat. Puterea Lui e numai graiul, dumnezeieşte de paşnic şi plin de iubire. Unii, când îl aud cred că i-a strămutat o putere nevăzută în ceruri, unde îngerii cântă din alăute: aceia sânt cei buni, celor răi li se pare că fiecare zâmbet al Lui arde ca o vargă de fier înroşit, că fiecare binecuvântare din mâna Lui îl loveşte mai greu ca o măciucă ghintuită.

www.dacoromanica.ro

Merge aşa pe pământ învăţând, cum merge lumina, care nu ucide întunerecul, ci numai îl tăgăduieşte. Şi cei răi, turbaţi de mânie, se scoală împotriva Lui. Ai crede, după câţi au plâns la cuvintele învăţătorului şi s'au lecuit trupeşte, şi, sufleteşte, s'au curăţit, s'au înseninat, s'au împăcat cu dânşii şi cu lumea, ai crede că s'ar ridica să-L apere toţi ologii cari au umblat prin minunea Lui, toţi orbii cari au văzut, toţi cei cari s'au ridicat din sicriu la chemarea Lui, toate femeile care I-au spălat picioarele cu părul lor udat cu lacrimi. Ţi-ai închipui că vine o nesfârşită oaste, cu săbii şi topoare, ca să-L smulgă dela judecătorii cei părtenitori ai Evreilor, dela călăii cei fără milă, dela ostaşii ce-L duc la cruce ca să fie răstignit, în vederea tuturora şi să se dovedească pentru toţi că n'a fost Dumnezeu, căci a murit şi El ca oamenii.

Şi nu, n'a alergat nimeni, nimeni nu s'a jertfit. Aşa e păcătoasa fire omenească. Un ucenic L-a vândut,

www.dacoromanica.ro

altul s'a lepădat de El, ceilalţi s'au împrăştiat în noapte. Unul singur a rămas să plângă la piciorul crucii de pe care picura sângele cel scump, unul singur şi două femei, dintre care una era mama care născuse pe omul dintr'ânsul. Şi la mormânt a fost dus ca şi ucigaşul răstignit la dreapta şi cel răstignit la stânga Lui.

Şi acuma ce bucurie în lume păcatelor biruitoare! Faţa celui ce se credea Dumnezeu s'a strâmbat de durere, sânge a curs din trupul Lui ca din bietul trup chinuit al oamenilor, ochii Lui s'au închis cu degetele morţii, un mormânt a putut cuprinde rămăşiţa Lui. S'a isprăvit!

Nu, s'a început! Mormântul e gol: o părere a fost închisă într'ânsul, părerea care a stat pironită pe lemnul crucii ca să înveţe pe oameni cu cât e mai sfântă durerea decât bucuria. Şi, când vin femeile cele cucernice să se închine unui mormânt de mucenic, ele află piatra cea grea răsturnată de mâni cari nu ştiu ce e greu-

www.dacoromanica.ro

tatea, şi o rază de lumină le îndreaptă sus, tot mai sus, până în naltul cerului, unde s'a dus cel care era Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat. Iar pe pământ a rămas, oprită de suferinţa dumnezeiască, îndurată, la un loc cu săracii şi între osânda tâlharilor, binecuvântarea lui Dumnezeu care nu va trece niciodată.

Nu vă gâlceviţi dela bine, dela săturarea trupului şi dela trufia minţii cu cei puternici de pe lume, cari se par aşa de mari şi sufletul lor e ca tot întunerecul cel uriaş care nu poate birui la un loc o singură scânteie de lumină. Alegeţi drumul cellalt: greu, singuratec, plin de răbdări şi de suferinţe. De vi s'o părea greu, aduceţi-vă aminte că şi Dumnezeu a mers pe dânsul. Şi, când îţi crede că s'a sfârşit cu voi şi periţi în dureri, nu blestemaţi. Căci şi voi toţi ceice aţi răbdat şi aţi suferit şi aţi nădăjduit, totuşi, şi aţi iertat şi aţi iubit, veţi învia ca El!

www.dacoromanica.ro

V. Îngrijiți de biserici.

Înaintașii noștri ni-au lăsat, pe lângă atâtea alte lucruri bune și frumoase, mii de biserici, cari sunt mândria cea mare a țării acesteia.

Nu le-am putea îngriji destul de bine, noi, cari, oricât am vrea și oricât ne-am trudi, nu putem înjgheba clădiri atât de alese ca dânsele, înaintea cărora cu prefuire și dragoste se opresc străinii.

Și, când colo, ce se face?

Unele sânt lăsate în părăsire și se dărapănă. Pe altele le prefac preoții și credincioșii, stricându-le tot rostul cel vechiu și bun. Pe atâtea le dau la pământ, ca să facă o hardughie cât de urâtă, numai largă să fie.

E un păcat mare să strici ce nu poți înlocui și să părăsești ceeace e vrednic de toată cinstea și de toată grija.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
www.dacoromanica.ro

Acuma, legea nouă pune la fiecare biserică un sfat de credincioşi. Facă-şi datoria cum trebuie. Nu să schimbe, nici să adauge, mai puţin încă să zidească peste ce dărâmă. ci să păstreze cu sfinţenie şi la cea mai mică schimbare ce ar voi, să întrebe Comisia Monumentelor Istorice la Bucureşti (Ministerul de Culte).

Ca preşedinte al ei, mă îndrept cu sfat şi rugăminte către dumneavoastră.

www.dacoromanica.ro

VI. Sfânta Duminecă.

Îi zicem „Sfânta Duminecă". Dar numai cârciumele şi locurile de petrecere o ştiu cât e de sfântă! E ziua când omul cheltueşte ca un nebun ceeace ca om cuminte a agonisit în curs de şase zile de muncă. Păcat de muncă şi de sănătate! Dar păcat şi de Sfânta Duminecă!

Aici, la Paris, am sosit într'o Duminecă. Din vuietul cel mare de fiecare zi abia mai rămăsese ceva. Toată lumea se astâmpăra. Se odihnia cu adevărat. Fiecare-şi lua nevasta şi copiii — dacă-i avea — ori prietenii şi pleca prin împrejurimi, la loc slobod, la aier bun. Era ca o sfinţenie în jurul a toate.

La Londra, Englezii ţin cu şi mai mare grijă ziua când Cartea Sfântă spune că şi Făcătorul lumii a crezut

www.dacoromanica.ro

că se poate odihni. Dimineaţa bisericile sânt pline; după-amiază fiecare-şi înseninează sufletul tulburat de griji şi amărît de năcazuri.

Şase zile suntem în sbucium, mai mult cu alţii decât cu ai noştri. Să nu fie o zi şi pentru dânşii? Dar mai ales şase zile n'avem putinţa de a fi mai ales cu sufletul nostru însuşi. Să n'aibă oare şi el dreptul de a-i vorbi şi de a-l asculta?

Alţii o fac şi le prinde bine. Am păgubi oare mult dacă am face-o şi noi?

www.dacoromanica.ro

VII. Să fim curaţi.

Se plâng unii părinţi că feciorii lor, cari se duc la oaste sunt mâncaţi de gângăniile cele spurcate ce se hrănesc din sângele omului. Dau vina pe miliţie, ale cărei căpetenii nu bagă de seamă să nu se întâmple aşa.

Şi poate au dreptate când spun că i-au trimis curaţi de-acasă şi că acuma-i văd plini de rănile celei mai scârboase murdării, ale murdăriei celei vii, care spurcă şi se hrăneşte din spurcăciune. Dar şi de aici se vede cât e de legat un om de altul şi că starea cea bună nu se poate osebi şi păzi de starea cea rea a vecinului tău.

Ci cei mai mulţi nu vin curaţi de acasă, şi ei umplu pe ceilalţi. Fireşte că, dacă ar fi cercetaţi de aproape, şi când vin întâiaşi dată şi când se întorc de acasă, nu s'ar întinde gân-

www.dacoromanica.ro

găniile. Dar e de datoria oricui, datorie faţă de alţii, faţă de dânsul şi faţă de puterea din ceruri care l-a făcut, să-şi ţie curat trupul, dând astfel un vestmânt vrednic lucrului celui sfânt, care e sufletul.

Zice câte unul: dar omul sărac cu ce să se curăţească? La aceasta răspundem cu pilde dela alţi oameni şi din alte ţări:

Evreul, după legea lui, se spală odată pe săptămână, Vineri seara, ca să fie curat Sâmbăta. Cu mult mai mult decât oricine, Turcul: el se spală de trei ori pe zi, cu apă, ori, de n'are apă, cu nisip: aşa cere legea lui.

Intre creştini, nu e datină a legii bisericeşti spălarea la anume timpuri din săptămână, ori din zi, a omului. Dar cine ar crede că legea noastră sufere murdăria, pe care unii o duc în biserica sfântă şi sub steagul cel sfânt?

Haina e podoaba trupului, trupul podoaba sufletului, iar sufletul se cade să-l ţinem aşa încât să nu înjosim însuşi numele de om.

www.dacoromanica.ro

VIII. Țară de ucigași?

Se sperie mintea omului, de o bucată de vreme, când află zilnic faptele de ucidere cari se întâmplă în toate colțurile țării.

Pentru o nimica toată, pentru o glumă, pentru o vorbă la năcaz, pentru o ceartă la beție, pentru o cracă trecută peste gard, pentru o bănuială, se omoară oamenii, ca și cum altfel de a-și căpăta cineva înapoi averea sau cinstea nu s'ar găsi. Și, ce e mai grozav, făptașul, pare că n'ar fi fost nimica, se întoarce stropit de sânge și se pune la masă, mâncând cu poftă și mistuind.

Nu era așa până acum în urmă. Îmi creștea inima când, între străini, la cari e multă lumină, dar e și multă răutate, puteam spune: la noi multe

www.dacoromanica.ro

lucruri sunt mai slabe, dar, în ce priveşte omenia, nimeni nu ne întrece. Iar, acuma, oricine-mi poate arunca în faţă ziarele noastre, cu ce scriu despre bătăi, răniri şi ucideri.

Era vorba să ne întoarcem la pedeapsa cu moarte. Unii, şi între dânşii şi eu, au fost împotrivă. De ce să mai facă şi Statul ucideri pe lângă ale tâlharilor? Dar nici aşa nu mai poate merge.

Până la pedeapsa judecăţii şi după împlinirea ei lumea să fie nemiloasă cu aceste fiare sălbatece. Cine ridică arma să dea în altul, acela să ştie că nimeni, niciodată, nu va voi să aibă a face cu dânsul, că odată cu izbucnirea patimei lui sângeroase el nu mai e om, ci s'a scos pe veci din rândul oamenilor.

Altfel se va lega de noi ponosul că, pe lângă alte scăderi, mai suntem şi fără de ucigaşi.

www.dacoromanica.ro

IX. Grija la sămănat.

Soarta Ţării e în mâna plugarului român.

România e plină de datorii grele. Împrumutul pe care l-am căpătat nu e în mâna noastră. Ne păzesc cei al căror bani ni s'a pus la îndemână. Nici o cheltuială fără voia lor nu se face. Ochi bănuitori apasă asupra oricărui ban ne iese din pungă.

Ca să scăpăm din zilele cele mai grele pentru vistieria ţării, trebuie o muncă de acelea cum nu s'a mai pomenit.

Întâiu la câmp!

Fiecare clipă, fie şi între ploi, trebuie întrebuinţată. E un ceas de grabă acela pe care-l trăim. Din sămănătura de azi iese însuşi viitorul ţării.

La brazdă oricine are un braţ pentru maica România!

www.dacoromanica.ro

X. Ce ne învaţă alţii.

S'au strâns la Bucureşti, ca să se sfătuiască mai multe zile, oamenii, din vreo patruzeci de ţări, cari au mai multă pricepere în ale plugăriei.

E vorba de plugăria cea nouă, cea aducătoare de roadă aproape sigură, aceea care dă grâul cel bun şi curat, cu vânzare bună. Nu de biata noastră sgârietură în cel mai binecuvântat pământ din lume, nu de sămânţa cum se întâmplă şi de îngrijirea cum dă Dumnezeu.

Au stat la noi, au străbătut toată ţara asta mare şi, după aceea, au gândit două lucruri.

Ce raiu împodobit cu tot ce a putut da bunătatea puterilor celor mari care

www.dacoromanica.ro

ne cârmuiesc! Ce oameni deştepţi şi de treabă!

Asta au spus-o.

Dar, pe urmă: Ce păcat că oamenii aceştia nu ştiu ce să facă din darurile de cari s'au împărtăşit!

Asta n'au spus-o ei, dar trebuie s'o înţelegem noi.

www.dacoromanica.ro

XI. Bielşug.

Dădu Dumnezeu, după atâţia ani răi, şi unul în care ostenelile bietului plugar sunt răsplătite. Cei cari muncesc se pot uita cu mândrie la aceia cari, aşteptând să fie rău şi anul acesta, nu s'au îngrijit de comoara lor şi a tuturora, care e pământul sfânt al ţării.

Statul, prins în aşa de grele datorii, nu putea să mai facă faţă la atâtea cereri cari se îndreaptă spre dânsul, la atâtea nevoi care apasă asupra lui. Dar, pe lângă binele lui, e şi bucuria fiecăruia pentru rodul care, în sfârşit, vine.

Dar pentru un asemenea har ar fi cel mai mare păcat să se facă şi acum acele cheltueli nebune prin

www.dacoromanica.ro

cari s'a prăpădit şi averea fiecăruia şi averea ţării întregi.

Nu pe zădarnice petreceri, nu pe rochii scumpe pentru femei, nu pentru nimicuri fără preţ trebuie să se ducă plata bucatelor cari se culeg.

Căci anii răi nu s'au desfiinţat pentru totdeauna: în fundul viitorului ei stau şi ne aşteaptă pentru toată neprevederea noastră.

www.dacoromanica.ro

XII. Un sat model.

Sfinţirea steagului unei secţii a Ligei Culturale şi deschiderea bibliotecii întemeiate prin râvna unor studenţi cu priinţă pentru consătenii lor şi prin darul bunului doctor P. Topa, m'a adus pe Valea Oituzului, la Grozeşti, în Bacău.

Nu pot spune că am văzut aiurea în satele noastre atâta tragere de inimă, atâta rânduială, atâta bunăcuviinţă şi atâta înţelegere pentru frumos.

Preotul ortodox, o frumoasă figură, preotul catolic, român din Cornii Huşului, care păstoreşte credincioşi mândri că sunt, cu tot sângele lor deosebit, români, priceputul şi prietenosul învăţător, pe dreptate mândru de copiii săi şi de ucenicii pe cari i-a pregătit, cărturarii de acolo, doamne

www.dacoromanica.ro

şi domni şi mulţimea ţărănească mi s'au arătat, cu totul uniţi pentru răspândirea luminii şi facerea binelui.

In mijlocul satului, cu totul refăcut, deşi Statul a ajutat aşa de puţin, se ridică, lângă lăcaşul nimicit de războiu şi lângă cimitirul mucenicilor căzuţi pentru ţară, o frumoasă clădire de piatră tare, foarte frumos împodobită şi îngrijită, cum nu se poate mai iubitor. Biserica era plină în acea Duminecă şi în cămăşile lor albe, înfăşurate în catrinţele cari leagă în dungi simple roşul, negrul, firul de argint şi cel de aur, femeile, dela băbuşca îndoită de şale, până la copiliţa încurcată în vestmântu-i curat de sărbătoare, se urmau în bună rânduială ca să sărute icoane şi să adauge maldărul mirositor al florilor de grădină. Nici o vorbă, nici o mişcare în atâta mulţime, şi cu ce evlavie se plecau genunchii la cetirea Evangheliei!

In mijlocul cetirilor şi rugăciunilor îndătinate se ridicau glasurile alese,

www.dacoromanica.ro

înaripate de o curată şi limpede credinţă ale corului pe care-l stăpânia îngerescul glas al unei fete de douăzeci şi trei de ani care nu ştie nici să cetească, nici să scrie, dar înţelege totul cu singura putere a sufletului ei.

Şi masa de bună înţelegere, peste luptele dintre partide şi hora de înfrăţire ce s'a întins pe urmă!...

Ca să înţelegem ce putem face pentru binele satelor noastre nu e de nevoie să trecem graniţele. Ajunge un drum până la un sat fericit în ostenelile lui, ca Grozeştii.

www.dacoromanica.ro

XIII. Plânge pământul.

Dela un capăt al ţării la altul câmpu-i plin de rămăşiţele plugăriei anului trecut: mirişte de grâu, coceni de porumb (păpuşoiu). Şi, alături, bălărie uscată, câtă vrei.

Unde s'ar fi putut pregăti pânea cea de toate zilele a anului viitor, unde s'ar fi putut face începutul negoţului de grâne, cu care se ţinea odată bogăţia acestei ţări a noastre, umblă azi ciorile flămânde, în nesfârşite stoluri negre, căutând bobul care s'a coborît în brazdă.

Şi, cu toate astea, rar a fost toamnă mai îmbietoare la lucru până a venit deodată gerul, pe care, zău, l-am fi putut aştepta odată cu târzia lună a lui Noemvrie.

www.dacoromanica.ro

Din munca de Aprilie s'o face mămăliga săracului celui mai sărac. Dar binecuvântata pâne, aceea vine din truda toamnei şi ce-am făcut noi din zilele ei cele fără de preţ?

Ne ameninţă nenorociri mari de pe urma neîngrijirii de sus şi nelucrării de jos. Putem vedea unde-au ajuns alţii de pe urma acestor două păcate.

Deocamdată însă, până va veni pedeapsa, din nesfârşirea pământului se desface un glas de durere şi de mustrare: *plânge pământul!*

www.dacoromanica.ro

XIV. Clădiţi cât e pace şi bielşug!

Am fost acuma în urmă prin părţile de lângă Câmpina cari sunt vestite — şi o ştiam şi eu, de mult, — pentru felul ales în care se duce gospodăriile ţărăneşti. Omul nu se mulţumeşte să lege câţiva pari şi câteva grinzi, să ţese prin ele vergi strâmbe şi să ciumurluiască de-asupra cu lut şi baligă luată din drum: el se pune la lucru cu migală şi izvodeşte din minte isteaţă horbota de lemn pe care o va pune la cerdacul lui, pe stâlpi şi sus, pe creasta acoperişului celui înalt de şindilă.

Am văzut şi acuma la Băneşti, dincolo de apă, case nouă de toată frumuseţa, lucrate tot aşa, numai în podoabe de lemn săpat şi într'un loc

www.dacoromanica.ro

era o poartă cu dichis care la oraș ar fi costat cinsprezece mii de Lei.

Așa e bine! Să se prefacă înfățișarea țării, așa de sărăcăcioasă uneori, prin munca, economia și iubirea de frumuseță a fratelui sătean. Măcar el să arate că și azi se mai poate clădi și cu dragoste și cu gust. Și pretutindenea, la zidit, să se ție de datina cea veche, că aceia e bună: nu să facă stâlpi groși de zid, lipituri pe la ferestri și să înfigă tot felul de chipuri neroade sub acoperiș.

Dar lucrul acesta, din bani cari azi se strâng mulți și se pot întrebuința în pace, să nu zăbovească. Va veni o vreme când munca se va plăti mai slab și poate nici liniștea de azi, câtă este, n'om mai avea-o.

De aceia cel cuminte să prindă norocul de azi și să clădească!

www.dacoromanica.ro

XV. Păcat de câştig!

Din toate părţile ne vin ştiri proaste despre felul cum se întrebuinţează banii pe cari câştiguri cum nu s'au mai pomenit îi grămădesc de un timp la sate.

S'ar cuveni ca această adevărată mană să fie întrebuinţată pentru a plăti pământurile împărţelii de acum, pentru a căpăta uneltele de lucru, pentru a se face mai cu temeiu casele. Alte neamuri aşa fac. Aşa făceau săcuii din Ardeal, cari cu banii căpătaţi, ca slugi, la noi au făcut atâtea sate de toată frumuseţa.

Dar nu, banul norocului, muncit şi nu prea muncit, se duce la cârciumă, iar, în ce priveşte femeile, acest ban se cheltueşte pe toate fleacurile şi netrebniciile.

www.dacoromanica.ro

Umblă gospodina din prăvălie în prăvălie, căci o ard banii în buzunar, şi tot nu află ceva pe gustul ei. Despreţuieşte lucrul cel vechiu şi frumos şi-şi dă agonisita pe fel de fel de stofe cari iau ochii şi numai de ţinere nu sânt.

Se minunează bătrânii cuminţi şi bătrânele cu ştiinţă de lume înaintea unei risipe ca aceasta, care nici măcar nu înfrumuseţează pe nimeni, ci face caraghioase şi feţele pe cari soarta le-a rostit mai mult să fie frumoase.

Iar negustorii din toate cotloanele râd în pumni. Şi au de ce: căci ei văd că Ţara Românească toată o cumpără.

www.dacoromanica.ro

XVI. Unelțiri comuniste.

Din Basarabia ca și din Ploiești și, acuma în urmă, dela tunelul din Telciu, pe care niște ticăloși au vrut să-l înece ori să-l arunce în aier, bătându-și joc de averea țării, vin vești despre unelțirile unor străini sau unor români rătăciți cari, cu bani ruseșți, umblă după revoluția comunistă, pentru ca România noastră, țara noastră dulce și bună, să ajungă pe mâna unor sălbateci mâncători de oameni ca ucigașii din Rusia.

Unelțitorii spun că, dacă am fi robi la muscali, toate ar merge mai bine decât acuma.

Lasă că lucruri sfinte ca ale țării nu se judecă după cum îi este cuiva să fie mai bine sau mai rău, dar ce bine poate să fie când, până mai ieri,

www.dacoromanica.ro

adecă până s'a asigurat comunismul, viaţa oricui era în mâna celor din urmă dintre oameni? Ce bine când omului care a muncit i se ia agonisita ca s'o dea tuturor leneşilor şi stricaţilor? Când în casa lor curată se aduc cu sila toţi râioşii şi păduchioşii? Când femeile se închiriază cu ceasul şi copiii se cresc ca purceii, cu gloata? Când nu mai e nici o credinţă şi nici o ruşine?

Pentru cei ce chiamă pe neştiutori şi proşti la o astfel de fericire orice pedeapsă e încă prea uşoară.

www.dacoromanica.ro

XVII. Ce „n'am apucat": Sborul omenesc.

Mulţi oameni se îndărătnicesc să creadă că tot ce-a fost o să mai fie şi că nimic din ce-au văzut strămoşii noştri n'o să se piardă. Dacă e vorba de vre-un lucru nou, îţi râd în nas. „N'au apucat aşa", va să zică nici nu poate să fie de acuma înainte. Asta ţi-o spun şi în privinţa lucrului de pământ: e drept că s'au deprins cu alt plug decât plugul cel vechiu de lemn, care abia sgârâia faţa pământului şi făcea loc săminţei acolo unde o aşteaptă păsările ca s'o mănânce, e drept că s'au deprins, şi nu numai la boier, cu maşinile de treier, dar, când e vorba să lase porumbul (păpuşoiul) şi să pue plante mai sănă-

www.dacoromanica.ro

toase şi mai asigurate de întâmplările cerului, ori când li se spune să-şi facă ogoarele altfel, să le îngrijească mai bine, să le îngraşe, ca să capete rod mai mult, îţi dau din umere şi-ţi spun că aşa ceva nu fac, pentru „că n'au apucat".

Aşa, câte „n'au apucat" oamenii! „N'au apucat" să meargă cu trenul, şi acuma clasa a III-a e plină şi de oamenii cei mai nevoiaşi, cari îşi dau seamă că tot e mai ieftin drumul ăsta cu plată decât o zi pierdută în car cu mersul şi la cârciume cu băutul. „N'au apucat" în tinereţă să dea ştiri cu telegraful şi să vorbească la depărtare cu telefonul, care e acuma mai la toate primăriile, şi iată azi cu astea se leagă şi se mişcă lumea.

Fiindcă duhul omenesc are putere dela Dumnezeu să nu se odihnească, ci să tindă tot mai sus, cu isteţimea lui ajutată de muncă.

Ar fi crezut cineva să poată sbura omul? De mai bine de o sută de ani se făceau încercări ca el să se înalţe

www.dacoromanica.ro

şi să plutească prin maşini, baloanele, care sânt mai uşoare decât văzduhul, fiindcă în golul lor este un gaz (abur) mai uşor decât acela care se întinde de-asupra pământului. Apoi au căutat să dea cârmă baloanelor, cari să se poată mişca după voia noastră, şi chiar împotriva vântului. S'au făcut chiar drumuri dela un loc anumit la altul cu baloane de acestea, cari au în ele puterea unui motor şi se îndreaptă de cârmă.

Dar ăsta nu e un sbor. Sborul înseamnă să goneşti ca păsările, cu putere, aierul de sub linia de plutire la care te afli sau spre care cauţi să te ridici. Şi la asta s'au gândit oamenii, şi şi-au ajuns scopul. Din fier şi pânză şi-au făcut aripi mari, cari lucrează ca ale unor vulturi uriaşi acolo, în 'naltul cerului.

Şi românii s'au încercat în această frumoasă biruinţă a puterilor lumii. Unul dintre dânşii e feciorul unui săteau din Ardeal, Aurel Vlaicu. Cu pricepere la tot felul de unelte şi cu

www.dacoromanica.ro

isteţime în iscodirea de lucruri nouă, el a învăţat în şcolile cele mari din Apus, şi azi a ajuns să sboare îndelungat în maşina pe care el a născocit-o. O lume întreagă se bucură de isprava lui, care va fi şi băneşte răsplătită din bielşug. De bucuria părinţilor nu mai vorbim.

Din astea pot ieşi două învăţături: că nu trebuie să ne mulţămim cu ce „am apucat“ dela alţii, ci să lăsăm şi noi urmaşilor noştri lucruri mari, pe care ei să le fi „apucat“ dela noi, şi, al doilea, că feciorii deştepţi şi harnici dela sate au şi alta de făcut decât să se îmbulzească la slujbe. Căci prin alte îndeletniciri pot căpăta câştig mai mare şi cinste veşnică.

www.dacoromanica.ro

XVIII. Locuri neacoperite.

Am auzit, adeseori, români din America, judecând cu asprime starea de lucruri din toată România Mare după războiu, şi încheind criticile lor, pe cari mă grăbesc, deşi cu durere, să le recunosc ca îndreptăţite, cu hotărârea nestrămutată de a rămânea acolo, în ţara unde omul îşi află locul, dacă-l ocupă cu cinste, are şi tot folosul de pe urma îndeletnicirilor sale, trăind apoi şi ca om liber între oamenii liberi.

Totdeauna le-am răspuns însă cu ceeace voiu însemna şi aici, la ceasul când de acasă vin ştirile cele mai urâte, de înteţită duşmănie, cu care oamenii îşi pierd un timp pe care l-ar putea întrebuinţa altfel,

www.dacoromanica.ro

Da, lucrurile noastre nu pot mulţumi. Nu ne pot mulţumi în rândul întâiu pe noi.

Dar pentru a le îndrepta — căci n'avem două ţări de pierdut şi două neamuri de îngropat — nimeni nu va alerga dacă vom lipsi noi înşine.

In ajutorul colibei strămoşeşti, plină de întuneric şi năpădită de toate jigăniile, spurcată de toate târâtoarele ce au pătruns într'ânsa, înăbuşită de toate miasmele grele ale păcatelor, să vie cei mai buni dintre noi!

Şi cei mai buni sunt aceia cari, pe lângă bunătatea lor din naştere, neapărată, au văzut cum trăieşte bine alt neam, în altă ţară.

Aceia sânteţi D-voastră.

Acasă sunt locuri neacoperite. Ale celor cari, în străinătate, unde se află, nu trebuie să uite că datoria lor e de a le acoperi, şi cât mai iute.

www.dacoromanica.ro

XIX. Ce înțeleg oamenii apăsați?

Un ardelean care a comandat pe vremea războiului pe ai lui, prinsonieri în Rusia, pe cari i-a strâns sub steagul românesc și i-a adus la Iași, povestește lucruri foarte duioase despre românii, țărani, cari acuma vreo sută de ani au fost mutați, cu voie ori cu sila, prin pustiile ruseşti.

Trăiesc prin sate cu muncă și cu belșug. Au și mult bine prin țara unde s'au dus, dar n'au uitat nici până acum țara de unde au plecat. Strănbunul s'a dus acolo și strănepotul tot duce dorul Moldovei.

Ce frumos au vorbit oamenii aceia!

Moldova li se părea cea dintâiu țară din lume. Erau gata să alerge

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
www.dacoromanica.ro

de acolo, din fundul pământului, ca s'o ajute la primejdie. Copiii doriau să şi-i trimită la Bucureşti. Se îndreptăţiau că nu ştiu destul de bine românește. Cereau ziare şi cărţi.

Ei stau în atâta străinătate şi inima lor arde de dragostea pentru ţara şi neamul lor lar, la noi, omul, puţin să-l supere Statul şi n'are vorbe destul de grele pentru pământul şi pentru sângele lui! Ei cer ce nu pot avea, iar cine le are din destul, le ţine întru nimica!

www.dacoromanica.ro

XX. Un hram românesc

Ziua lui Ştefan-Vodă.

În „Vieţile Sfinţilor“ se cuprind atâtea lucruri cari pot să fie de folos pentru cetitori. Se pot lăsa la o parte de mireni numai acelea în cari se vorbeşte doar de înfrânarea călugărească şi de traiul în pustie. Fiecare vreme are felul ei de a sluji oamenilor şi lui Dumnezeu şi felul nostru de a fi folositori unul altuia şi de a plăcea lui Dumnezeu, prin iubirea şi ajutorul între oameni, este altul decât pe vremea aceea. La mănăstire ajunge să se roage câţiva pentru odihnirea cetitorilor şi pentru iertarea oamenilor; dar, la muncă, să fim de trei ori pe câţi suntem şi tot n'am fi prea mulţi. Muncă în bună înţelegere, economie, milă de alţi oameni, suflet iertător,

www.dacoromanica.ro

pentru cine-ţi face răul, acestea se cuvine să le avem astăzi, potrivit şi cu învăţăturile lui Dumnezeu.

Sfinţii, câţi se găsesc în calendar, au fost recunoscuţi ca sfinţi de Biserică din vremuri de tot vechi. Şi de atunci s'au ridicat oameni cari, prin credinţa, iubirea şi munca lor, ar fi putut să fie aşezaţi în rândurile fericiţilor.

La creştinii apuseni, cari se zic catolici, căpetenia legii lor, Papa, are dreptul, făcând cercetări amănunţite, să aşeze pe cineva, după moartea lui, între sfinţi. In biserica din răsărit, a noastră, nu e acestobiceiu. De aceea sfinţii sunt dintre neamurile mai vechi decât al nostru, sau din neamurile din cari ne tragem noi. Dar din noi, ca neam deosebit, nu e nici unul, decât numai Sfânta Filofteia dela Argeş, dacă o fi fost şi ea de neamul nostru.

Celui mai mare însă din strămoşii noştri, lui Ştefan-cel-Mare, i se cuvine această numire, pentrucă a stăpânit cu dreptate ţara şi neamul lui,

www.dacoromanica.ro

pentrucă a fost darnic cu Dumnezeu, şi milos cu oamenii, pentrucă a ştiut o jumătate de veac să domnească o ţară aşa încât să nu i se stingă numele.

La 10 Ianuarie (1921) se împlinesc 454 de ani de când Ştefan a bătut pe turci la Podul Înalt. Turcii erau pe atunci un neam nesăţios de pradă şi de stăpânire. Prăpădiseră împărăţia grecilor cu Scaunul la Constantinopol şi stăpânirile bulgarilor şi sârbilor. Acuma dădeau de noi în calea lor. Dacă ne-ar fi biruit, iată ce-ar fi făcut: în loc de biserică ar fi fost geamie. căpişte de închinare a lor; în loc de boieri creştini, cari pe atunci trăiau ca fraţii cu ţăranii, ar fi pus spahii de legea lor păgână; în locul moşiei ţăranului-ostaş ar fi fost stăpânirea spahiului aceluia, căruia toată lumea ar fi trebuit să-i stea în picioare. Dacă ar fi fost mai bine ori mai rău ca acuma, puteţi judeca şi d-voastră.

Ştefan a cutezat să steie împotriva oştilor turceşti. Avea cu dânsul boierimea, precum şi mulţimea de ţă-

www.dacoromanica.ro

rani, pe cari Domnul ştia să-i răsplătească pentru vitejia lor, împărţindu-le moşii din ale lui.

Erau şi ceva străini ajutor. Dar ei nu veniau de hatârul nostru, ci ca să împiedece, aici, la noi, năvălirea asupra ţării lor. Lupta s'a dat a patra zi după Bobotează, a treia zi după Sfântul Ioan, în anul 1475, Ştefan fiind acum om de vre-o patruzeci de ani.

Toţi ostaşii, cu Domnul în frunte, s'au spovedit şi s'au împărtăşit. Ştefan şi cu ostaşii săi au aşteptat pe turci la un loc greu, unde era şi îngustimea drumului şi primejdia codrului şi noroiul apelor revărsate, căci se făcuse o iarnă bună şi cu moleşag. In câteva ceasuri turcii, cari se zăpăciseră dela început, ca în loc străin şi înaintea unui duşman nevăzut, au fost frânţi. Zile întregi, cetele lor au fost luate din urmă şi prăpădite de ţăranii satelor vecine. De-abia o jumătate din ei să fi scăpat cu fuga prin vadurile dunărene în ţara lor turcească.

www.dacoromanica.ro

Pe urmă, n'a fost bucurie ca pentru ispravă omenească. Ştefan nu biruise cu mulţimea, ci cu mintea lui şi el ştia că mintea omului e dela Dumnezeu. Cu post şi rugăciuni el mulţumi deci lui Dumnezeu, care-i scăpase ţara de primejdie. Şi numai pe urmă s'a gândit să facă praznic pentru toţi vitejii lui laolaltă, dăruind pe fiecare după isprava ce făcuse.

Nu mult după aceea au venit rudele turcilor să răscumpere pe cei prinşi, făgăduind mult aur şi argint pentru viaţa lor. Dar pe Ştefan nu l-a ispitit atâta bogăţie, ci le-a zis: „Dacă sunteţi aşa de bogaţi, ce aţi căutat la sărăcia noastră?" Şi a pus să-i taie pe toţi. Greu lucru! Dar cine vine în ţară străină să fure şi munca omului, e vrednic de pedeapsă. Nu i-a bătut Ştefan cu pedeapsa lui, ci Dumnezeu i-a bătut cu mâna lui Ştefan.

Se cuvine astfel să ne aducem aminte cu toţii de ziua de 10 Ianuarie 1474 şi de cel care ne-a dat-o ca să trăim astăzi. Orice preot să adauge

www.dacoromanica.ro

la slujbă, pe lângă numele stăpânitorului de astăzi şi al arhiereului şi pe al lui Ştefan-cel-Mare şi Sfânt şi ale ostaşilor lui căzuţi pentru apărarea ţării.

Şi fiindcă e zi de iarnă, când lumea n'are atâta de lucru, să vie toată la biserică, spre a se ruga, împreună cu preotul, pentru ca sufletele acelora să se odihnească împreună cu drepţii.

www.dacoromanica.ro

XXI. Ziua Unirii, când s'a întemeiat ţara noastră.

Anul trecut (1909) s'au împlinit cincizeci de ani de când trăieşte ţara noastră. Asta nu înseamnă că noi n'am avut ţară până atunci, măcar că sunt atâţia români, încă odată cât suntem noi, cari trăiesc sub stăpâniri străine şi n'au, se chiamă, ţara lor, ţinută de dânşii după rosturi româneşti (aşa sunt românii de sub ruşi, din Basarabia, de peste Prut; românii de sub nemţi, din Bucovina, dela Dorohoiu şi Folticeni în sus; românii de sub unguri, din Ardeal, peste munte şi dela Vârciorova spre Apus şi românii de sub sârbi, bulgari, greci şi turci, de peste Dunăre). Aici unde e ţara noastră de azi, România, noi n'am avut stăpânire străină de-a dreptul.

www.dacoromanica.ro

E adevărat că mai de mult, când împotriva turcilor nu putea sta nimeni, aşa erau de mulţi, de inimoşi şi de strâns legaţi unul de altul, ne-am învoit cu dânşii să ne răscumpărăm ţara ca să putem trăi în linişte. Le-am dat atunci în fiecare an câte un dar ori peşcheş, pe care-l plătiam în bani şi, pe lângă asta, fel de fel de blănuri, apoi cai, şoimi şi altele pentru cei mari dela Impărăţie. Pe Domnii noştri trebuiau să-i primească şi turcii, dar noi îi alegeam întâiu, dintre românii cari mai domnise peste noi. Mai pe urmă, s'au cam întrecut turcii şi au început să ne ceară şi ce nu se cuvenia, iar noi, fiind slabi, n'aveam încotro şi le dădeam. Şi în rosturile Domniei au prins să se amestece, trimiţând dela dânşii pe cine voiau, ba, mai către sfârşit şi până acum vreo sută de ani în urmă, nici nu mai căutau să fie români stăpânitorii noştri, ci se lăsau turcii cumpăraţi de greci ori de români înstrăinaţi şi-i aşezau stăpânitori asupra noastră.

www.dacoromanica.ro

Cum era sub oblăduitori ca aceştia, puteţi judeca după cămătarii şi arendaşii de neamul lor cari vă sug vlaga şi până azi. Făceau negustorie cu noi şi pace bună.

Dar turci să se aşeze la noi, n'am îngăduit niciodată. Nici capişti de închinare ale lor, geamii ori moschei, n'au stat lângă bisericile noastre. Judecata a fost, pentru oricine s'a abătut la noi, tot după obiceiul românesc (de aceea se zice până astăzi: turcul plăteşte, fiindcă judecau românii românește şi turcii nu înţelegeau nimic şi rămâneau numai să plătească).

Aşa a fost viaţa noastră cam patru sute de ani. Ţară, va să zică, aveam, fiindcă aveam legea, limba, judecata şi Domnia noastră. Ce bucuroşi ar fi fost românii din Ţara Ungurească (că românii ceilalţi, din Basarabia şi Bucovina, erau încă cu noi: până la 1775 cei din Bucovina şi până la 1812 cei din Basarabia) dacă ar fi putut şi ei să scape de lăcomia şi apăsarea străinilor, de amestecul în toate celea

www.dacoromanica.ro

ale lor, plătindu-le un preţ de răscumpărare în fiecare an!

Dar ţara noastră atunci avea două Domnii şi hotar la mijloc. De mult, acum şase sute de ani (prin urmare în anul dela Hristos 1300), se făcuse Ţara-Românească de către Munteni, pe plaiurile Argeşului, unde este şi acuma târgul care se chiamă Curtea-de-Argeş, adecă Curtea domnească de pe Argeş. Să fi avut noi noroc, nu se mai ridica alt Domn în părţile moldoveneşti, de sus!

Dar aşa, din Maramureş, un ţinut românesc de sub unguri, a venit un Vodă nou, Bogdan, care a întemeiat Ţara Moldovei, în ciuda Domnilor mai vechi dela Argeş (cam o jumătate veac după întemeierea Ţării-Româneşti).

Şi aşa, au fost două Domnii într'o singură ţară. Una în ciuda celeilalte şi una împotriva celeilalte. Adevărat că nu s'a ridicat vre-un Domn mai mare, ori la Munteni ori la Moldoveni, care să nu caute a face peste o singură ţară o singură Domnie. Nu că-i

www.dacoromanica.ro

stătea numai decât gândul ăsta în minte, dar vedea că ţara e una singură şi tot un neam dela un capăt la altul. Se înţelege că altfel e o ţară mică de o iau toţi în picioare şi altfel una mare, care poate sta împotriva oricui. Că de duşmănia străinului nu scapă nici un neam: pe lume sunt prea mulţi oameni. Şi astfel ei se ridică în cete unii împotriva altora. Şi cei de un neam ţin laolaltă, iar mai tare e neamul care are o singură ţară, fiindcă acolo tot neamul poate sta împotriva încălcării străine.

De când s'a ridicat un fecior de ţăran, Tudor, din satul Vlădimiri, în părţile Mehedinţului, împotriva străinilor ce ne copleşiau şi împotriva nedreptăţii care ne înăbuşia, turcii au prins a trimite iar Domni români, fireşte tot doi, unul la Bucureşti, altul la laşi, fiind hotar la Milcov, ca de demult. (De când s'a ridicat Tudor şi l-au omorît grecii, sunt aproape o sută de ani; de acum în unsprezece ani se împlineşte veacul). De

www.dacoromanica.ro

atunci şi mai mult căutau Moldovenii şi Muntenii să fie împreună. Nu-i osebia altceva decât stăpânirea, românească de-o parte, românească de alta, dar osebite. Boierii cei tineri s'au hotărît atunci să facă unirea celor două ţări.

Tinerii aceia erau oameni de ispravă, cari nu prea samănă cu domnii cei mari de azi. Erau oameni bogaţi, cu moştenire dela părinţi şi o cheltuiau toată, fără părere de rău, pentru binele neamului. Pe când acuma, cum ştiţi, doar se ridică omul gol, goluţ şi ajunge bogat pe spinarea obştii. Tineretul de atunci nu făcea cărdăşie pentru câştig, ci încheia legătură sfântă drept frăţească pentru izbânda gândului celui bun şi pentru folosul tuturora.

Ajunseseră tinerii aceia de erau acuma bărbaţi în toată firea când i-a ajutat Dumnezeu să aibă izbândă. Cine nu li-a stat în cale? Turcul, care era deprins să ne vadă slabi înaintea

www.dacoromanica.ro

lui, rusul care ne luase Basarabia şi ar fi vrut să dea pe mâna cazacilor Moldova toată, neamţul din Austia care luase Bucovina şi-i fugia gândul şi la pământul moldovenesc şi la cel muntenesc, care ar fi ajuns atunci tot sub jugul ungurilor, sub care asudă muncă de robi românii de dincolo. Şi alte ţări mari din lume cari aveau alte interese decât noi, nu ne lăsau să ne unim.

Şi erau boieri mari, bogaţi şi răi, cari stăteau împotriva gândului celui bun. Pe unii îi ameţia pofta de Domnie, Aşa a fost mai ales cu Mihai Sturza, care mai domnise în Moldova (şi şi-a făcut pomană cu noi de ni-a dat pe jidani, aducându-i pe bani din alte ţări). Şi se ţineau după al de Mihai Sturza toţi cumpăraţii, toate sufletele vândute, cari au fost destule.

A fost un noroc pentru oamenii cei buni că trăia atunci între dânşii Cuza-Vodă, cel neuitat pentru voi. Trebuia un Domn nou pentru Ţara

www.dacoromanica.ro

cea nouă, una singură dela Dorohoiu la Severin şi de unde să-l ia? Se cerea să fie voinic şi frumos la înfăţişare, dulce la graiu, îndrăzneţ la faptă, în stare să îngrozească pe cei răi şi să mângâie pe cei buni, tare cu cei tari, blând cu cei blânzi. Şi tocmai aşa se întâmplase să fie el. Era boier din dreaptă boierie românească şi unul din înaintaşii lui perise de călăul grecilor. Învăţase carte prin Apus şi stătuse şi el împotriva lui Mihai Sturza, fiind surghiunit şi silit să rătăcească prin lume. Avea starea lui şi nu-i trebuia banul nimănuia. Intrase în oaste şi era unul dintre cei mai falnici ofiţeri ai ei; de câteva luni oastea moldovenească asculta de dânsul.

Ţările cele mai mari din Apus se învoiseră acum să ne unim, măcar cât-de-cât. Dar ele ţineau, ca să nu se supere turcii şi nemţii mai ales, să avem tot doi Domni. Moldova trebuia să aleagă întâi Domnul ei şi pe urmă Muntenia alt Domn. Dacă s'ar fi ales Mihai Sturza, Muntenii nu l-ar fi vrut

www.dacoromanica.ro

nici decât, fiindcă aveau şi ei Domni mai vechi, scoşi din Seaun, ca Bibescu şi Ştirbei.

Va să zică, un om nou trebuia să se aleagă la Iaşi. Şi, când s'a ales Cuza, ţinerii din amândouă ţările s'au învoit ca tot Cuza să fie ales şi la Bucureşti. La 5 Ianuarie 1859 Cuza şi-a început Domnia moldovenească, zicându-şi Alexandru Ioan-Vodă, după numele lui şi al tatălui său. Dar la 24 Ianuarie şi alegătorii din Bucureşti tot pe el l-au ridicat Domn şi pentru ţara ceealaltă. Şi atunci, în ciuda oricui, dacă a fost numai un Domn, a fost şi numai o ţară. Peste câtva timp i s'a dat şi numele: România, adecă Ţara Românilor (şi băgaţi de seamă: numai a Românilor).*)

---

*) Ca să vă aduceţi aminte: La anul 1300: Basarab-Vodă dela Argeş întemeiază Ţara-Românească.

La anul 1360: Bogdan-Vodă dela Baia întemeiază Moldova.

La anul 1859: se alege Cuza-Vodă, Domnul României.

www.dacoromanica.ro

Gândiţi-vă la Cuza-Vodă, pe care cei buni l-au ridicat şi cei răi l-au doborît, gândiţi-vă la fapta lui cea bună şi la jignirea ce i s'a adus prin răsturnarea lui înainte de vreme şi spuneţi din adâncul sufletului vostru în ziua aceasta a Unirii: veşnică să-i fie aducerea aminte!

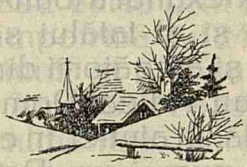

www.dacoromanica.ro

CUPRINSUL.

I. Poezii.

Pag.

Urare de Anul-Nou 1917. (Dinastiei româneşti) . 9
Inainte 13
Nu ne uitaţi! 14

II. Articole.*)

Religie.

I. O rugăciune pe care trebuie s'o facem şi astăzi 16
II. Ce sânt posturile? 18
III. Buna Vestire a neamului (Sf. Maria) . . . 22
IV. Şi voi veţi învia! (Paştile) 26
V. Ingrijiţi de biserici! 31
VI. Sfânta Duminecă 33

Curăţenie.

VII. Să fim curaţi! (trupeşte) 35

Omenie.

VIII. Ţară de ucigaşi? (contra bătăilor, ucigerilor) 37

*) Publicate mai întâi în „Neamul Românesc pentru Popor", revistă pentru popor.

www.dacoromanica.ro

Lucrul câmpului. Gospodărie. Pag.

IX. Grija la sămănat 39
X. Ce ne învaţă alţii 40
XI. Bielşug 42
XII. Un sat model. (Grozeşti în Bacău) 44
XIII. Plânge pământul! 47
XIV. Clădiţi cât e pace şi bielşug! 49

Luxul.

XV. Păcat de câştig! 51

Comunismul.

XVI. Uneltiri comuniste 53

Invenţiile.

XVII. Ce „n'am apucat": Sborul omenesc . . . 55

Fraţii din America şi Rusia.

XVIII. Locuri neacoperite 59
XIX. Ce înţeleg oamenii apăsaţi 61

Istorice.

XX. Un hram românesc: Ziua lui Ştefan Vodă . 63
XXI. Ziua Unirii, când s'a întemeiat ţara noastră 69

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
VERIFICAT 1987
www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro